श्रीराधाकांतजयति॥श्रीशुकउवाच॥ भगवानपितारात्रीशारदो
त्फुल्लमल्लिकाः वीक्ष्यरंतुंमनश्चक्रेयोगमायामुपाश्रितः १ तदोडुरा
जःकुमुदवनकुंकुमारुणः करैर्मुखंप्राच्याविलिंपन्नरुणेनशंतमैः सचर्षणीनामुदगा
च्छुचोमृजन्प्रियःप्रियायाइवदीर्घदर्शनः २ दृष्ट्वाकुमुद्वंतमखंडमंड
लंरमाननाभंनवकुंकुमारुणं वनंचतत्कोमलगोभिरंजितंजगौकलंवा
मदृशांमनोहरं ३ निशम्यगीतंतदनंगवर्धनंव्रजस्त्रियःकृष्णगृहीत
मानसा आजग्मुरन्योन्यमलक्षितोद्यमाःसयत्रकांतोयवलोलकुं
डलाः ४ दुहंत्योभिययुःकाश्चिद्दोहंहित्वासमुत्सुकाः पयोधि

श्रित्यसंयावमनुद्धास्यापरायययुः ५ परिवेषयंत्यस्तद्धित्वापायंत्य
शिशून्पयः शुश्रूषंत्यःपतीन्काश्चिदश्नंत्योपास्यभोजनं ६ लिंपं
त्यःप्रमृजंत्योन्याञ्जंत्यकाश्चिल्लोचने व्यत्यस्तवस्त्राभरणाःकाश्चित्कृ
ष्णांतिकंययुः ७ तावार्यमाणाःपतिभिःपितृभिर्भ्रातृबंधुभिः गो
विंदापहृतात्मानोनान्यवर्तंतमोहिताः ८ अंतर्गृहगताःकाश्चिद्गो
प्योलब्धविनिर्गमाः कृष्णंतद्भावनायुक्ताद्ध्यूमीलितलोचनाः ९
दुःसहप्रेष्ठविरहतीव्रतापधुताशुभाः ध्यानप्राप्ताच्युताश्लेषनि
र्वृत्यारूढांगमंगलाः १० तमेवपरमात्मानंजारबुध्यापिसंगताः
जहुर्गुणमयंदेहंसद्यःप्रक्षीणबंधनाः ११॥श्रीपरिक्षिदुवाच॥

कृत्स्नंविदुःपरंकांतंनतुवृन्दावनंयमुने गुणप्रवाहोपरमस्तासांगुण
धियांकथं १२ श्रीशुकउवाच उक्तंपुरस्तादेतत्तेचैद्यःसिद्धियथाग
तः द्विषन्नपिहृषीकेशंकिमुताधोक्षजप्रियाः १३ नृणांनिःश्रेयसार्थाय
व्यक्तिर्भगवतोनृप अव्ययस्याप्रमेयस्यनिर्गुणस्यगुणात्मनः १४ का
मंक्रोधंभयंस्नेहमैक्यंसौहृदमेवच नित्यंहरौविदधतोयांतितन्म
यतांहितेः १५ नैवंविस्मयःकार्योभवताभगवत्यजे योगेश्वरेश्व
रेकृष्णेयतएतद्विमुच्यते १६ तारुण्यंकांतमायातंभगवान्व्रजयोषितः
अवदद्वदतांश्रेष्ठोवाचःपरमविस्मयन् १७ श्रीभगवानुवाच
स्वागतंवोमहाभागाःप्रियंकिंकरवाणिवः व्रजस्यानामयंकच्चिद्ब्रूतागम

नकारणं १८ रजन्येषाघोररूपाघोरसत्त्वनिषेविता प्रतियातव्रजं
नेहस्थेयंस्त्रीभिसुमध्यमाः १९ मातरःपितरःपुत्राभ्रातरःपतयश्च
वः विचिन्वंतिह्यपश्यंतोमाकूढ्वंधुसाध्वसं २० हंसंवनंकुसुमितं
राकेशकररंजितं यमुनानिललीलैजत्तरुपल्लवशोभितं २१ तद्यातमा
चिरंघोषंशुश्रुषध्वंपतीन्सतीः क्रंदंतिवत्सावालाश्चतान्पाययतदु
ह्यतः २२ अथवामदभिस्नेहाद्भवत्योयंत्रिताशयाः आगतास्युपपन्नं
तत्प्रीयंतेममजंतवः २३ भर्तुःशुश्रूषणंस्त्रीणांपरोधर्मोह्यमायया
तद्बंधूनांचकल्याणःप्रजानांचानुपोषणं २४ दुःशीलोदुर्भगोब

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

द्धोजडोरोगपोधनोपिबा पतिःस्त्रीभिर्नेहातव्योलोकेषुभिरपात
की २५ अस्वर्गमयशस्यंचफल्गुकृच्छ्रभयावहं जुगुप्सितंचसर्वत्र
३ २६ ह्योपपत्यंकुलस्त्रियाः अश्रवणादर्शनाद्ध्यानान्मयिभावोनुकीर्तनात्
नतथासन्निकर्षेणप्रतियाततोगृहान् २७ ॥श्रीशुक उवाच॥
इतिविप्रियमाकर्ण्यगोप्योगोविंदभाषितं विषन्नाभग्नसंकल्पाश्चिंता
मापुर्दुरत्ययां २८ कृत्वामुखान्यवशुचःश्वसनेनशुष्यद्बिंबाधराणि
चरणेनभुवंलिखंत्यः अश्रैरुपात्तमसिभिःकुचकुंकुमानि तस्थुर्मृ
जंत्यउरुदुःखभराःस्मतुल्यं २९ प्रेष्ठंप्रियेतरमिवप्रतिभाषमाणं

३

कृष्णंतदर्थविनिवर्तितसर्वकामा नेत्रेविमृज्यरुदितोपहतेस्म
किंचित्संरंभगद्गिरोवृषतानुरक्ता ३० ॥श्रीगोपिकाऊचुः॥ मै
वंविभोर्हतिभवान्गदितुंनृशंससंत्यज्यसर्वविषयांस्तवपादमूलं
भक्ताभजस्वदुरवग्रहमात्यजास्मान्देवोयथादिपुरुषोभजतेमु
मुक्षून् ३१ यत्पत्यपत्यसुहृदामनुवृत्तिरंगस्त्रीणांस्वधर्मइतिध
र्मविदात्वयोक्तं अस्त्वेवमेतदुपदेशपदेत्वयीशेप्रेष्ठोभवांस्तनु
तांकिलबंधुरात्मा ३२ कुर्वंतिहित्वयिरतिंकुशलाःस्वआत्मन्नित्यप्रि
येपतिसुतादिभिरार्तिदैःकिं तन्नःप्रसीदपरमेश्वरमास्मछिंद्याआ

शांधतांत्वयिचिरादरविंदनेत्र ३३ चित्तंसुखेनभवतापहृतंगृहेषुयन्नि
र्विषसुकरावपिगृह्यकृत्ये पादोपसंनचलतस्तवपादमूलाद्यामःकथं
व्रजमथोकरवामकिंवा ३४ सिंचागनस्तदधरामृतपूरकेनसासावलो
ककलगीतजहृच्छयाग्निं नोचेद्वयंविरहजाग्न्युपयुक्तदेहाध्यानेन
यामपदयोःपदवीसखेते ३५ जर्ल्यव्रजाच्छतवपादतलंरमायादृच्छा
णंक्वचिद्रण्यजनप्रियस्य अस्याश्चमस्तत्स्मृतिनान्यसमक्षमंजः
स्यातुंत्वयाभिरमितावतपारयामः ३६ श्रीर्यत्पदांबुजरजश्चक
मेतुलस्यालब्धापिवक्षसिपदंकिलभत्यजुष्टं यस्याःस्ववीक्षणउता
न्यसुरप्रयास स्तद्वद्वयंचतवपादरजःप्रपन्नाः ३७ तन्नःप्रशीदव

जिनार्दनतेंघ्रिमूलंप्राप्तविसृज्यवसतीस्तदुपाशनाशात् त्वत्सुंदर
स्मितनिरीक्षणतीव्रकामास्तप्तात्मनांपुरुषभूषणदेहिदास्यं ३८ वी
क्ष्यालकावृतमुखंतवकुंडलश्रीगंडस्थलाधरसुधंसितावलोकं दत्ता
भयंचभुजदंडयुगंविलोक्यवक्षश्रीयैकरमणंचभवामदास्यः ३९ का
स्त्र्यंगतेकलपदामृतवेणुगीतसंमोहितार्यचरितान्नचलेत्त्रिलोक्यां त्रैलो
क्यसौभगमिदंचनिरीक्ष्यरूपंयद्गोद्विजद्रुममृगाःपुलकान्यबिभ्रन् ४०
व्यक्तंभवान्व्रजजनार्तिहरोभिजातोदेवोयथादिपुरुषःसुरलोकगोप्ता
तन्नोनिधेहिकरपंकजमार्तबंधोतप्तस्तनेषुचशिरस्सुचकिंकरीणां ४
१ श्रीशुकउवाच इतिविक्लवितंतासांश्रुत्वायोगेश्वरेश्वरः प्रहस्यस

दृश्यं गोपीरात्मारामोप्यरीरमत् ॥१॥ ताभिः समेताभिरुदारचेष्टितः प्रियेरणोत्फुल्लमुखीभिरच्युतः उदारसौरतहिजकुंददिधीतिर्भिरोचतेनांकइवोडुभिर्वृतः ॥२॥ उपगीयमानउद्गायन्वनिताशतयूथपः मालांबिभ्रद्वैजयंतींव्यचरन्मंडयन्वनं ॥३॥ नद्याःपुलिनमाविश्यगोपीभिर्हिमवालुकं रेमेतत्तरलानंदीकुमुदामोदवायुना ॥४॥ बाहुःप्रसारपरिरंभकरालकोरुनीवीस्तनालभननर्मनखाग्रपातैः ईषत्कटाक्षरुचिरस्मितविभ्रमैस्तेव्रजसुंदरीणां मुतंभयन्रतिपतिंरमयांचकार ॥५॥ एवंभगवतःकृष्णाल्लब्धमानामहात्मनः आत्मानेमेनिरेस्त्रीणांमानिन्योभ्यधिकंभुवि ॥६॥ तासांतत्सौभगमिदंवीक्ष्यमानंचकेशवः प्रशमायप्रसादायतत्रैवांतरधीयतः ॥७॥ ०

DR BHAU DAJI

इतिश्रीभागवतेमहापुराणेपारमहंस्यांसंहितायांवैयासिक्यांदशमस्कंधेरासक्रीडायांश्रीकृष्णअंतर्धानमेकोनत्रिंशोऽध्यायः ॥ ० ॥ १ ॥ ० ॥

श्रीशुकउवाच ॥ ०

अंतर्हितेभगवतिसर्वगोपवधूजनाः अतप्यंस्तमचक्षाणाःकरिण्यइववयूथपं ॥१॥ गत्यानुरागस्मितविभ्रमेक्षितैर्मनोरमालापविहारविभ्रमैः आक्षिप्तचित्ताप्रमदारमापतेस्तास्ताविचेष्टाजगृहुस्तदात्मिकाः ॥२॥ गतिस्मितप्रेक्षणभाषणादिषुप्रियाप्रियस्यप्रतिरूढमूर्तयः असावहंत्वित्युबलास्तदात्मिकान्यवेदिषुःकृष्णविहारविभ्रमाः ॥३॥ गायंत्य उच्चैरमुमेवसंहितावित्किशोरुन्मत्तकवद्वनाद्वनं पप्रच्छुराकाश

वदंतरंवलिभूतेषुसंतंपुरुषंवनस्पतीन् ५ दृश्येवःकच्चिदश्वत्थ
प्लक्षन्यग्रोधनोमनः नंदसुनुर्गतोहत्वाप्रेमहासावलोकनैः पू कच्चि
दृकुरुबकाशोकनागपुन्नागचंपकाः रामानुजोमानिनीनांगतोदर्पे
हरस्मितः ६ कच्चित्तुलसिकल्याणीगोविंदचरणप्रिये सहत्वालिकुलैर्
विभ्रद्दृश्यस्तेतिप्रियोऽच्युतः ७ मालत्यादर्शिवःकच्चिन्मल्लिकेयातियू
थिके प्रीतिंवोजनयन्यातःकरस्पर्शेनमाधवः ८ चूतप्रियालपन
शासनकोविदारजंबकेबिल्वबकुलाम्रकदंबनीपाः येन्येपरार्थेभ
विकायमुनोपकूलाःशंसंतुकृष्णपदवीरहितात्मनांनः ९ किंतेक
तंक्षितितपोवतकेशवांघ्रिस्पर्शोत्सवोत्पुलकितांगरुहैर्विभासि ८

अप्यंघ्रिसंभवउरुक्रमविक्रमाद्वाआस्थितरहबपुषःपरिरंभणेनः
१० अप्येणपत्न्युपगतःप्रिययेहगात्रैस्तन्वन्दृशांसखिसुनिर्वृतिम
च्युतोवः कांतांगसंगकुचकुंकुमरंजितायाःस्रजःकुलपतेरिहवाति
गंधः ११ वांछंत्यियांसउपधायरहीतपद्मोरामानुजस्तुलसिकालिकुलैर्म
दांधैः अन्वीयमानइहवस्तरवःप्रणामंकिंवाभिनंदतिचरणप्रणयावलो
कैः १२ पृच्छतेमालतावाहुनप्पाश्लिष्टवनस्पते नूनंतत्करजस्पृष्टा
भ्रत्पुत्रपुलकान्यहो १३ इत्युन्मत्तवचोगोप्यःकृष्णान्वेषणकातराः ली
लाभगवतस्तास्ताश्चक्रुस्तद्विकाः १४ कस्याश्चित्पूतनायंत्याकृ
ष्णायंत्यपिबत्स्तनं लोकायित्वारुदंत्यन्यापदारुन्शकटायतिं १५

देत्यायित्वाजहारान्यामेकाक्रम्यभैभावनां रिंगयामासकाप्यंघ्रीकर्षेती
घोषनिःस्वनैः १६ कस्याश्चिन्मायितेहेतुगोपायंत्यज्ञकाञ्चनः वत्सायंती
तिचान्यातत्रैकातुवक्कायंती १७ आहुयदुरगायद्वत्कलस्तन्मनुकू
वेंती वेणुक्वणंतीक्रीडंतिमन्याशंसंतिसाध्विति १८ कस्यांचित्स्वभुजं
न्यस्यचलंत्यासापरानुनु कृष्णोरूपशुपतगतिंललितामितिन्मना १९
मामेष्यवातवर्षोभ्यांतत्राणंविहितंदिवः इत्युक्तेकेनरूपेनयतंत्युन्निद
धेवरं २० आरुह्येकापदाक्रम्यशिरस्यासापरान्नृप दत्वाहेगच्छजातो
रंखलानांननुदंडधक् २१ तत्रैकोवाचहेगोपादावाग्निंपश्यतोल्वनं
चक्षुस्याखपिदध्वंवोविधास्येक्षेममंजसा। २२ बद्धान्पयाञ्जजाकाचित्त

न्वीतत्रउदूखले वध्नामिभांडभेतारंहेयंगवमुपंक्षिति भीतासुदृक
पिधायास्याभेजेभीतिविडंबनं २३ एवंकृष्णंपृच्छमानावंदावनलतास
रून् व्यचक्षतवनोद्देशेपदानिपरमात्मनः २४ पदानिव्यक्तमेतानिनंद
सुनोर्महात्मनः लक्षंतेध्वजांभोजवज्रांकुशयवादिभिः २५ तैस्तैःप
देस्तत्पदवीमन्विच्छंत्योग्रतोवलाः वद्धापदैःसुपक्तानिविलोक्यार्तास
मबुवन् २६ कस्याःपदानिचैतानियातायानंदसूनुना अंसन्यस्तप्रको
ष्ठायाःकरेणोःकरिणायथा २७ अनयाराधितोनूनंभगवान्हरिरीश्व
रः यन्नोविहायगोविंदःप्रीतोयामनयद्रहः २८ धन्याअहोअमीआ
ल्योगोविंदांघ्रिजरेणवः यानब्रह्मेशोरमादेवीदध्युर्मूढाधनुत्तये २९

तस्माद्भमुनिनःक्षोभंकुर्वेत्युच्चैपदानियत् येकापदत्यगोपीनांध
नुर्भुंक्तेच्युताधरं ३० नलक्षंतेपदान्यत्रततस्यानूनंतत्रांकुरैः क्षिप्त
सुजातांघ्रितलामुन्निन्येप्रेयसीप्रियः ३१ ईदान्यधिकमग्नानिपदानि
वहतोवधं गोप्यपश्यत्कामस्यभाराक्रांतस्यकामिना ३२ अत्रावरोपिता
कांतोपुष्पहेतोर्महात्मना अत्रप्रसूनावचयःप्रियार्थेप्रेयसाकृतः ३३ प्र
पदाक्रमनेएतेपश्यतासकलेपदे केशप्रसाधनंतत्रकामिन्याःकामि
नाकृतं ३४ तानिचूडयताकांतामुपविष्टमिहध्रुवं रेमेतयास्वार्थैर
तआत्मारोमोप्यखंडितः ३५ कामिनांदर्शयन्दैन्यंस्त्रीणांचैवदुरात्म
तां इत्येवंदर्शयंत्यस्ताश्चिरुर्गोप्योविचेतसः ३६ यांगोपीमनयत्

कृष्णोविहायान्यास्त्रियोवने साचमेनेतदात्मानंवरिष्ठंसर्वयोषितां ३७
हित्वागोपीःकामयानामामसोभजतेप्रियः ततोगत्वावनोद्देशंदृप्ताकेश
वमब्रवीत् ३८ नपारयेहंचलितंनयमांयत्रतेमनः एवमुक्तःप्रियामास
स्कंधमारुह्यतामिति ३९ ततश्चांतर्दधेकृष्णःसावधूरन्वतप्यतः समा
धरमणप्रेयस्कासिकासिमरात्मुज ४० दास्पास्तेकपाणायामेसखेदर्शय
सन्निधं अन्विच्छंतोभगवतोमार्गंगोप्योविदूरतः ददृशुःप्रियविश्लेष
मोस्रितांदुःखितांसखीं ४१ तयाकथितमाकर्ण्यमानप्रापंचमाधवात्
अबमानंचदौरात्म्याद्विस्मयंपरमंययु ४२ ततोविशन्वनंचंद्रज्योत्स्ना
यावद्विभाव्यते तमःप्रविश्यमालक्ष्यततोनिवव्रतुःस्त्रियः ४३ तन्म

नस्कास्तदालापास्तद्धिचेष्टास्तदात्मिका तद्गुणान्नेबगायंस्तोनात्मागारा
निसस्मरुः ६६ पुनःपुलिनमागत्यकालिंद्याःकृष्णभावनाः समवेता
जगुःकृष्णंतदागमनकांक्षिता ६५ ॥ ० ॥ इतिश्रीभागवतेमहा
पुराणेपारमहंस्यांसंहितायांवैयासिक्यांदशमस्कंधेरासक्रीडायां
भगवद्दर्शनेषण्णांमध्रिंशोऽध्यायः ॥ ० ॥३॥ ॥ ० ॥ श्रीगोपि
काऊचुः ॥ जयतितेऽधिकंजन्मनाव्रजःश्रयतइंदिराशश्वदत्रहि दयि
तदृश्यतांदिक्षुतावकास्त्वयिधृताशवस्त्वांविचिन्वते १ शरदुदाशये
साधुजातसत्सरसिजोदरश्रीमुषादृशा सुरतनाथतेसुल्कदासिकान
रदनिधृतोनेनुकिंबधः २ विषजलाप्ययाद्व्यालराक्षसाद्वर्षमारुता

द्वैद्युतानलाद्वृषमयात्मजाद्विश्वतोभयादृषभतेवयंरक्षितामुहुः
३ नरवपुर्गोपिकानंदनोभवानखिलदेहिनामंतरात्मदृक् विखनसार्थि
तोविश्वगुप्तयेसरवउदेयिवान्सात्वतांकुले ४ विरचिताभयंवृष्णिधूर्य्य
तेचरणमीयुषांसंसृतेर्भयात् करसरोरुहंकांतकामदंशिरस्यधेहिनः
श्रीकरग्रहं ५ व्रजजनार्तिहन्वीरयोषितांनिजजनस्मयध्वंसनस्मित
भजसखेभवत्किंकरीःस्मनोजलरुहाननंचारुदर्शय ६ प्रणतदेहि
नांपापकर्षणंतृणचरानुगंश्रीनिकेतनं फणिफणार्पितंतेपदांबुजं
कृणुकुचेषुणःकृंधिहृच्छयं ७ मधुरयागिरावल्गुवाक्यया बुधमनोज्ञयापु
ष्करेक्षण विधिकरीरिमावीरमुह्यतीरधरसीधुनाप्याययस्वनः ८

तवकथामृतंतप्तजीवनंकविभिरीडितंकल्मषापहं श्रवनमंगलंश्रीमदा
ततंभुविगृणंतियेभूरिदाजनाः ॥ प्रहसितंप्रियप्रेमवीक्षणंविहरणं
चतेध्यानमंगलं रहसिसंविदोयाहृदिस्पृशःकुहकनोमनःक्षोभयंति
हि १० चलसियद्व्रजाच्चारयन्पशून्नलिनसुंदरंनाथतेपदं शिल
तृणांकुरैःसीदतीतिनःकलिलतांमनःकांतगच्छति ११ दिनपरिक्षये नी
लकुंतलैर्वनरुहाननंविभ्रदावृतं धनरजस्वलंदर्शयन्मुहुर्मनसि
नःस्मरंवीरयसि १२ प्रणतकामदंपद्मजार्चितंधरणिमंडनंध्येय
मापदि चरणपंकजंशंतमंचतेरमणनःस्तनेष्वर्पयाधिहन् १३
सुरतवर्धनंशोकनाशनंस्वरितवेणुनासुष्ठुचुंबितं इतररागविस्मा

रणंनृणांवितरवीरनस्तेधरामृतं १४ अटतियद्भवान्नह्निकाननंत्रुटि
युगायतेत्वामपश्यतां कुटिलकुंतलंश्रीमुखंचतेजडउदीक्षतांपक्ष्मकृद
शां १५ पतिसुतान्वयभ्रातृबांधवानतिविलंघ्यतेऽन्त्यच्युतागताः गतिवि
दस्तवोद्गीतमोहिताःकितवयोषितःकस्यजन्निशि १६ रहसिसंविदंहृच्छयो
दयंप्रहसिताननंप्रेमवीक्षणं वीक्ष्यधाम्यतेमुरुरतिस्मरा
मुह्यतेमनः १७ व्रजवनौकसांव्यक्तिरंगतेवृजिनहंत्यलंविश्वमंगलं त्वज
मनाक्चनस्तत्स्पृहात्मनांस्वजनहृद्रुजांयन्निसूदनं १८ यत्तेसुजातच
रणांबुरुहंस्तनेषुभीताशनैःप्रियदधीमहिकर्कशेषु तेनाटवीमटसितद्व
र्व्यथतेनकिंस्विल्कुपादिभिर्भ्रमतिधीर्भवदायुषांनः १९ ०

श्रीशुकउवाच ॥ इतिगोप्यःप्रगायंत्यःप्रलपंत्यश्चचित्रधा रुरुदुःसुस्वरं
राजन्कृष्णदर्शनलालसाः १ तासामाविरभूच्छौरिःस्मयमानमुखांबुजः
पीतांबरधरःस्रग्वीसाक्षान्मन्मथमन्मथः २ तंविलोक्यागतंप्रेष्ठंप्रीत्युत्
फुल्लदृशोऽबाला उत्तस्थुर्युगपत्सर्वास्तन्वःप्राणमिवागतं ३ काचित्करांबु
जंशौरेर्जगृहेंजलिनामुदा काचिद्दधारतद्बाहुमंसेचंदनरूषितं ४ का
चिदंजलिनागृह्णात्तन्वीतांबूलचर्वितं एकातदंघ्रिकमलंसंतप्तास्तन
योरधात् ५ एकाभ्रुकुटिमाबध्यप्रेमसंरंभविह्वला वीक्षंतीवीक्षतकटा

क्षेपैर्निदिदृक्षंतीदृशा ६ अपरानिमिषद्दृग्भ्यांजुषाणात्मन्मुखांबुजं आ
पीतमपिनातृप्यत्संतस्तच्चरणंयथा ७ तंकाचिन्नेत्ररंध्रेणहृदिकृत्म
निमील्यच पुलकांगुपगुह्यास्तेयोगीवानंदसंप्लुता ८ सर्वेस्ताःकेशवालो
कपरमोत्सवनिर्वृताः जह्रुर्विरहजंतापंप्राज्ञंप्राप्ययथाजनाः ९ तामिर्वि
धूतशोकाभिर्भगवानच्युतोवृतः व्यरोचताधिकंतात्पुरुषःशक्तिभिर्यथा
१० ताःसमादायकालिंदानिर्विश्यपुलिनंविभूः विकशत्कुंदमंदारसुरभ्य
निलषट्पदं ११ शरत्चंद्रांशुसंदोहध्वस्तदोषातमःशिवं कृष्णायास्तत
तरलाचित्कोमलबालुकं १२ तद्दर्शनाह्लादविधूतहृज्वोमनोरथां
तंश्रुतयोयथायुःस्वैरुत्तरीयैःकुचकुंकुमांकितैरचीक्लृपन्नासनमात्म

वांधवे १३ तत्रोपविष्टोभगवान्स ईश्वरोयोगेश्वरांतर्हृदिकल्पितासनः
चकासगोपीपरिषद्गतो मिथस्त्रैलोक्यलक्ष्म्येकपदंवपुर्दधत् १५
सभाजयित्वातमनंगदीपनंसस्त्रीलीलोत्पलणभ्रमभ्रुवा संस्पर्शनेनांकृत
तांघ्रिरस्तयोःसंस्तुत्यईषत्कुपितावभाषिरे १५ गोप्युवाच भजतोनुभजंत्ये
कएकतद्धिपर्ययं नोभयांश्चभजंत्येकतन्नोवुसिसाधुभोः १६ श्रीभ
गवानुवाच मिथोभजंतियेसख्यःस्वार्थैकांतोद्यमाहिते नतत्रसौहृदं
धर्मःस्वार्थार्थंतद्धिनान्यथा १७ भजंत्यभजतोयेवैकरुणाःपितरौयथा
धर्मोनिरपवादोत्रसौहृदंचसुमध्यमाः १८ भजतोपिनवैकस्मिन्भजंत्यभज
तःकुतः आत्मारामाह्याप्तकामाअकृतज्ञागुरुद्रुहः १९ नास्तुसख्योभजतो

पिजंतून्भजाम्यमीषामनुवृत्तिवृत्तये यथाऽधनोलोध्वधनेविनष्टेतच्चिंत
यान्यन्निभृतोनवेद २० एवंमदर्थोज्झितलोकवेदस्वानांहिवोमय्यनुवृत्तयेव
लाः मयापरोक्षंभजतातिरोहितंमासूयितुंमार्हथतत्प्रियंप्रियाः २१ नपार
येहंनिरवद्यसंयुजांस्वसाधुकृत्यंविबुधायुषापिवः यामाभजन्दुर्जरगेहृंख
लांसंवृश्चतद्वःप्रतियातुसाधुना २२ ० इतिश्रीभागवतेमहापुराणेप
रमहंसेसंहितायांवैयासिक्यांरासक्रीडायांगोपीविलापोनामैकत्रिंशोऽध्यायः ० ३१ ० ७

श्रीशुकउवाच इत्थंभगवतोगोप्यःश्रुत्वावाचःसुपेशलाः जहुर्विरहजंताप
तंगोपचित्तात्मशिषः १ तत्रारभत्तगोविंदोरासक्रीडामनुव्रतैः स्त्रीरत्नैर
न्वितःप्रीतैरन्योन्यावद्धबाहुभिः २ रासोत्सवःसंप्रवृत्तोगोपीमंडलमंडितः

योगेश्वरेणकृष्णेनतासांमध्येद्वयोर्द्वयोःप्रविष्टेनगृहीतानांकंठेस्वनिकंस्त्रियः
३ यंमन्येरत्नभस्तावद्विमानशतसंकुलं दिवोकशांसदाराणांमौत्सुक्यापहृ
तात्मनां ४ ततोदुंदुभयोनेदुर्निपेतुःपुष्पवृष्टयः जगुर्गंधर्वपतयःसत्री
कास्तद्यशोऽमलं ५ वलयानांनूपुराणांकिंकिनीनांचयोषितां सप्रियाणामभू
च्छब्दस्तुमुलोरासमंडले ६ तत्रातिशुशुभेताभिर्भगवान्देवकीसुतः मध्येमणी
नांहेमानांमहामारकतोयथा ७ पादन्यासैर्भुजविधुतिभिःसस्मितैर्भ्रूविला
सैरभ्यन्मध्येश्चलकुचपटैःकुंडलैर्गंडलोलैः स्विद्यन्मुख्यःकबरशसनाग्रं
थयःकृष्णवद्वेगायंत्यस्तंडितश्चबतामेघचक्रेविरेजुः ८ उच्चैर्जगुर्नटत्प
मानारक्तकंठ्योरतिप्रियाः कृष्णाभिमर्षमुदितायद्गीतेनेदमावृतं ९ का
चित्समंमुकुंदेनस्वरजातीरमिश्रिताः उन्निन्येपूजितैतेनप्रीयतासाधुसा १३

साध्विति १० तदेवध्रुवमुन्निन्येतसेमानंचवर्धयत् ११ काचिद्रासप
रिश्रांतापार्श्वस्थस्यगदाभृतः जग्राहबाहुनास्कंधंश्लथद्धलयमल्लिका १२
तत्रैकांसगतंबाहुंकृष्णस्योत्पलसौरभं चंदनालिप्तमाघ्रायहृष्टरोमाचुचुंबह
१३ कस्याश्चिन्नाट्यविच्छिप्तकुंडलत्विसमंडितं गंडंगंडेसंदधत्याःप्रादात्तांबूल
चर्वितं १४ नृत्यतीगायतीकाचित्कूजन्नूपुरमेखला पार्श्वस्थाच्युतहस्ता
ऽबंश्रांताधात्स्तनयोःशिवं १५ गोप्योलब्ध्वाच्युतंकांतंश्रियैकांतवल्लभं ८
गृहीतकंठ्यस्तद्वोर्भ्यांगायंत्यस्तंविजह्रिरे १६ कर्णोत्पलालकविटंककपोलघर्म
वक्त्रस्त्रियोबलयनूपुरघोषवाद्यैः गोप्यःसमंभगवतानन्नृतःस्वकेशस्रस्तप्र
सूनवर्षिणः १७ एवंपरिष्वंगकराभिमर्षस्निग्धेक्षणोद्दा
मविलासहासैः रेमेरमेसोव्रजसुंदरीभिर्यथार्भकःस्वप्रतिबिंबविभ्रमः १८ ८

तद्गंधसंगप्रमदाकुलेंद्रियाः केशान् दुकूलं कुचपट्टिकां वा नांजः प्रतिम्नो
दुमलंबजस्त्रियोविस्रस्तमालाभरनाकुरुद्वह १९ क्वचिद्विजीडितंवीक्ष्य
विमुह्यन्खेचरस्त्रियः कामार्दिताश्शंकभवसगणेविस्मितोभवत् २० क्व
चिद्वातावंतमात्मानंयावतीगोपयोषितः रराममगवांस्ताभिरात्मारामोपिली
लया २१ तासांरतिविहारेणश्रांतानांवदनानिसः प्रामृजत्करुणःप्रेम्नासंत
मेनांगपाणिना २२ गोप्यःस्फुरत्पुरटकुंडलकुंतलत्विड्गंडश्रियासुधितस्म
सनिरीक्षणेन मानंदधत्यऋषभस्यजगुःकृतानिपुण्यानितत्कररुरुस्प
र्शप्रमोदा २३ तांभिर्युतश्रममुपोक्षितमंगसंगधूयस्रजःस्वकुचकुंकुम
रंजितायाः गंधर्वपालिभिरमुद्गुतश्रावितोगजीभिरिभराडिव १६

भिन्नसेतुः २४ सोंभस्यलंयुवतिभिःपरिषिच्यमानःप्रेम्नोक्षितःप्रहसतीभिरित
स्ततोंग वैमानिकैःकुसुमवर्षिभिरीड्यमानोरेमेस्वयंस्वरतिरत्रगजेंद्रलीलः २५
ततश्चकक्षोपवनेजलस्थलप्रसूनगंधानिलजुष्टदिक्तटे चचारभृंगप्रम
दागनावृतोयथामदच्युद्विरदःकरेणुभिः २६ एवंशशांकांशुविराजितास्
निशाःससत्सकामोनुरतावलागणः शिषेवआत्मन्यवरुद्धसौरतःसर्वाःशर
त्काव्यकथारसाश्रयाः २७ श्रीराजोवाच संस्थापनायधर्मस्यप्रशमायेतरस्यच
अवतीर्णोहिभगवानंशेनजगदीश्वरः २८ सकथंधर्मसेतूनांवक्ता
कर्त्ताभिरक्षिताः प्रतीपमाचरद्ब्रह्मन्परदाराभिमर्शनं २९ आप्तकामो
यदुपतिःकृतवान्वैजुगुप्सितं किमभिःप्रायणतन्नश्शंसयंछिधिसुव्रत ३०

धर्मेव्यतिक्रमोदृष्टईश्वराणांचसाहसं तेजीयसांनदोषा
यवन्दैःसर्वेभुजोयथा ३१ नैतत्समाचरेज्जातुमनसापिह्यनीश्वरः विनश्यत्या
चरन्मौढ्याद्यथारुद्रोब्धिजंविषं ३२ ईश्वराणांवचःसत्यंतथैवाचरितंक्वचित्
येषांयत्स्ववचोयुक्तंबुद्धिमांस्ततदाचरेत् ३३ कुशलाचरितेनैषामिहचार्थो
नाविद्यते विपर्ययेणेन्द्रचानर्थोनिरङ्कारिणांप्रभोः ३४ किमुताखिलसत्त्वानांति
र्यङ्मर्त्यदिवौकसां ईशतुञ्चेशितव्यानांकुशलाकुशलान्मयः ३५ यत्पादपङ्कज
परागनिषेवतृप्तायोगप्रभावविधुताखिलकर्मबंधाः स्वैरंचरंतिमुनयोपिनतस्य
मानास्तस्येच्छयात्तवपुषःकुतएवबंधः ३६ गोपीनांतत्पतीनांचसर्वेषांचैवदे
हिनां योऽन्तश्चरतिसोऽध्यक्षआत्मक्रीडनदेहभाक् ३७ अनुग्रहायभक्ता

नांमानुषंदेहमाश्रितः भजतेतादृशीःक्रीडाःयाःश्रुत्वातत्परोभवेत् ३८
नासूयन्खलुकृष्णायमोहितास्यमायया मन्यमानास्वपार्श्वस्थान्स्वान्स्वा
न्दारान्व्रजौकसः ३९ ब्रह्मरात्रउपावृत्तेवासुदेवानुमोदिताः अनिच्छंतोंस
युर्गोप्यःस्वगृहान्भगवत्प्रियाः ४० विक्रीडितंव्रजवधूभिरिदंचविष्णोश्रद्धान्वि
तोनुशृणुयादथवर्णयेद्यः भक्तिंपरांभगवतिप्रतिलभ्यकामंहृद्रोगमाश्वप
हिनोत्यचिरेणधीरः ४१ ०

० ५ ० श्रीराधामदनमोहनोदेवोजयति॥श्रीराधा
कांतशरणंपुरुषोत्तमदासलेखेअपराधक्षमाकरोगे॥ पठनार्थिकनेइंदिरासमुस्तक
संवत्सराब्दन

॥पंचमाध्यायपुस्तकः॥